

Creos innspill til Stortingets familie- og kulturkomite – budsjettet for 2026:

Kulturens andel av statsbudsjettet

Siden 2005 har de rød-grønne partiene hatt et mål om å gradvis øke kulturens andel av statsbudsjettet til en prosent. Og senest nå i vår vedtok LOs kongress at «minst en prosent av statsbudsjettet skal gå til kultur». Vi i Creo har regnet på denne prosenten siden 2006, etter samme modell. Den var på sitt høyeste i forslaget til budsjett for 2014, da andelen etter våre beregninger var på 0,993 % av statsbudsjettet ekskl. petroleumsinntekter. Etter saldering det året var den på 0,965 %.

I saldert budsjett for 2025 var den på 0,829%. I årets forslag er den på 0,818 %, altså en **nedgang** på 0,011 prosentpoeng.

Musikerallianse

I 2021 fikk vi i Creo tildelt 1 million kroner til å utrede en Musikerallianse. Denne utredningen ble overlevert Kultur- og likestillingsdepartementet 20. mai 2022. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2023 bevilget Stortinget så 3 millioner kroner til oppstart av en slik allianse.

12. september i 2022 fikk vi i Creo brev fra Kultur- og likestillingsdepartementet med beskjed om at vi får tildelt et engangstilskudd på 3 millioner kroner til formålet for 2023. Derfor har vi nå etablert organisasjonen Musikeralliansen AS. Alliansen har ansatt daglig leder, styret er i full gang, og de er nå klare til å utlyse de første stillingene.

En slik allianse er et direkte svar på formuleringen i Hurdalsplattformen om at regjeringen vil «leggje til rette for fleire kulturarbeidsplassar og kompetansemiljø over heile landet». Stortingets flertall anerkjenner Musikeralliansen og alliansemodellen. Musikeralliansen bidrar til å styrke frilanskunstnere på musikkfeltet og imøtekommer kunst- og kulturfeltets behov for fleksibilitet. Hele musikkfeltet drar nytte av kompetansetilbudet. Den vil også være en sikring av fremtiden for mange norske fremtredende og sentrale musikere. Vi merker godt at interessen og forventningene til Musikeralliansen øker dag for dag.

Stor er derfor både overraskelsen og skuffelsen da det i departementets forslag til budsjett for 2025 ikke er satt av midler til videreføring av Musikeralliansen. Vi finner det merkelig at et flertallsvedtak på Stortinget våren 2023 - om en oppstart av en musikerallianse - ikke blir fulgt opp av angjeldende departement. Vi setter derfor vår lit til Stortinget og:

- ***Vi ber om at det avsettes minst 5 millioner kroner i statsbudsjettet for 2026 til dette tiltaket.***

Vi er også overrasket og skuffet over at Skuespiller- og dansealliansen (SKUDA) har fått kutt i sin bevilgning, og ber om at Stortinget reverserer dette kuttet. Skuda har vist seg å være en svært vellykket satsing i sitt felt, og har gjennom alle år hatt bred støtte på Stortinget.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene

Mange institusjoner står i en krevende økonomisk situasjon, blant annet som følge av Solberg-regjeringens "ABE-kutt", og av at inntektene ikke holder tritt med konstnadsveksten. For å motvirke konsekvensene for arbeidsplasser og publikumstilbud er det både nødvendig og viktig å øke bevilgningene til musikk- og scenekunstinstitusjonene utover generell prisstigning. Overordnet er vi derfor svært fornøyd med årets budsjettforslag, som ser ut til å

holde tritt med lønns- og prisvekst. Men vi er bekymret for kuttet på 8,1% i bevilgningene til Arktisk Filharmonik. Her må Stortinget finne midler slik at aktiviteten ved vårt nordligste (og verdens nordligste) profesjonelle orkester kan opprettholdes på dagens nivå.

Norsk kulturfond

Det foreslås en liten økning i bevilgningen til Norsk kulturfond på 1,73%. Dette er langt under pris- og lønnsvekst, og i motstrid til økningen i søkertall vi har sett over tid. Dette ligger klart under pris- og lønnsvekst, og står i kontrast til den betydelige veksten i antall søknader de siste årene.

- ***Creo ber regjeringens budsjettpartnere sørge for en substansiell økning i bevilgningen til Norsk kulturfond. Kulturfondet er avgjørende for det frie feltet, og et fritt og uavhengig kunst- og kulturliv i det hele landet.***

Opphavsrett

Kunstnerne – både utøverne og skaperne – rettigheter til egne åndsverk og utøverprestasjoner er under stadig press. Vi vil be denne komiteen om å ha et særlig fokus på å sikre kunstnerne opphavsrett. Spesielt må utviklingen av KI og de konsekvensene dette kan ha for de skapende og utøvende kunstnerne, og for publikum, sees på spesielt.

- ***Retten til rimelig vederlag må sikres, blant annet ved å støtte opp om de kollektive rettighetsorganisasjonene TONO og Gramo. Fond for utøvende kunstneres rolle i norsk kulturliv må sikres.***

Regionale kulturfond

Regjeringen skriver i statsbudsjettet under Kultur- og likestillingsdepartementet: «Regjeringen etablerte i 2025 en ny ordning for regionale kulturfond. Ordningen foreslås videreført med en bevilgning på 40 mill. kroner i 2026.»

Da ordningen ble innført i 2025, var bevilgningen på 75 millioner kroner.

- ***Creo er derfor skuffet over at regjeringen nå foreslår en så tydelig reduksjon i midlene til de regionale kulturfondene – et tiltak som nettopp skulle styrke kulturlivet i hele landet. Fondene var ment å gi økt handlingsrom og bedre forutsetninger for lokale og regionale kulturaktører, og kuttet står i skarp kontrast til målet om et sterkt og mangfoldig kulturliv i hele Norge.***

Regjeringen skriver i statsbudsjettet under Kultur- og likestillingsdepartementet: «Regjeringen foreslår en satsing på 10 mill. kroner til dans.» Creo ser svært positivt på at regjeringen foreslår en satsing på dans. Det er et viktig signal om at dansefeltet blir tatt på alvor, og at man ønsker å legge til rette for utvikling, produksjon og formidling av dans i hele landet. Samtidig er 10 millioner kroner en beskjeden satsing sett i lys av behovene i feltet. Skal dans som kunstform bevares og videreutvikles, må regjeringen være mer fremtidsrettet og sikre sterkere og mer stabile rammer. En robust satsing på dans handler ikke bare om kunstnerisk virksomhet, men også om å ivareta et mangfold av uttrykk, tradisjoner og kulturarv som er en viktig del av Norges felles kulturliv.